

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра кримінального права та кримінології

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до семінарських занять

**з навчальної дисципліни НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-
ВИКОНАВЧОГО ПРАВА
вибіркових компонент освітньої програми третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти**

за профілем підготовки 081 Право

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 р. №8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету №6
Протокол від 21.09.2023 р. №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 р. №8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 ХНУВС (протокол № 8 від 28.08.2023 р.)

Розробники:

1. Професор кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Денисов С.Ф.
2. Доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, К.А. Салаєва

Рецензенти:

1. Професор кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор А.М. Ященко.
2. В.о. завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидат юридичних наук, доцент Г.С. Рибалко.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни				Вид кон тро лю
	Всьо го	з них:			
		лекц ії	Семін арськ і занят тя	Само стійн а робот а	
Тема № 1. Напрямки розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань	16	6	6	4	екза мен
Тема № 2. Напрями розвитку кримінально-виконавчого законодавства	14	-	-	14	
Тема № 3. Напрями реформування системи органів і установ виконання покарань.	14	4	6	4	
Тема № 4. Напрями вдосконалення виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.	17	6	8	3	
Тема № 5. Напрями вдосконалення виконання покарань у вигляді позбавленні волі та довічного позбавлення волі.	17	-	8	9	
Тема № 6. Напрями вдосконалення регулювання звільнення від відбування покарання, допомоги особам, що звільняються від відбування покарання, та їх соціальної адаптації.	12	-	-	12	
Всього:	90	16	28	46	

**Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінари	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1. Напрямки розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань	16	4	2	-	-	4	
Тема № 2. Напрями розвитку кримінально-виконавчого законодавства	14	-	-	-	-	14	
Тема № 3. Напрями реформування системи органів і установ виконання покарань.	14	2	4	-	-	4	
Тема № 4. Напрями вдосконалення виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.	17	2	4	-	-	3	
Тема № 5. Напрями вдосконалення виконання покарань у вигляді позбавленні волі та довічного позбавлення волі.	17	-	4	-	-	9	

Тема № 6. Напрями вдосконалення регулювання звільнення від відбування покарання, допомоги особам, що звільняються від відбування покарання, та їх соціальної адаптації.	12	-	-	-	-	12		
Всього за семестр № 4	90	8	10	-	-	72	Екза	мен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема 1. *Напрямки розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань*

Навчальна мета заняття: засвоїти основні напрямки розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань

Навчальна мета заняття: перевірити, закріпити та поглибити знання аспірантів про напрямки розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

Час проведення: 6 год. денна форма навчання, 2 год. заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Поняття державної політики у сфері виконання кримінальних покарань України. Місце та роль політики у сфері виконання кримінальних покарань в державній кримінальній політиці.
2. Цілі за завдання державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.
3. Характеристика діяльності окремих суб'єктів розробки єдиної державної політики у сфері виконання покарань у формуванні напрямів державної кримінально-виконавчої політики.
4. Форми реалізації політики у сфері виконання кримінальних покарань.
5. Сучасні напрями державної кримінально-виконавчої політики.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>

3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодед та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-u-e.s-o-m.ua/upload/iblock/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Перше питання. Державна політика у сфері виконання кримінальних покарань — це ті принципи і цілі, які держава запроваджує в життя при створенні і застосуванні норм кримінально-виконавчого права, визначенні цілей, принципів, стратегії, напрямів діяльності органів та установ виконання покарань, їх основних форм і методів. Необхідно визначити місце та роль політики у сфері виконання кримінальних покарань в державній кримінальній політиці.

Друге питання. Основними цілями кримінально-виконавчої політики можна визнати забезпечення ефективної діяльності соціально-правових інститутів щодо:

- захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених;
- запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами;
- запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими.

Третє питання. Основними суб'єктами формування та розвитку державної політики у сфері виконання покарань є Президент України, Кабінет Міністрів України та Верховна Рада України. Необхідно розкрити їх функції та повноваження у сфері діяльності щодо виконання кримінальних покарань.

Четверте питання. Основними формами реалізації у сфері виконання кримінальних покарань є :

- 1) кримінально-виконавче право за законодавство;
- 2) діяльність спеціальних державних органів і установ виконання покарань;
- 3) кримінально-виконавчі правовідносини, що виникають у процесі виконання та відбування покарань.

Право є основним засобом реалізації політики, воно відображає зміст політики тієї чи іншої держави на певному етапі її розвитку, закріплюючи у своїх нормах її основні положення та надаючи їм тим самим загальноновизначеного значення.

Реалізація державної політики покладається на основних суб'єктів реалізації державної політики у сфері виконання покарань.

П'яте питання. Основними тенденціями кримінально-виконавчої політики є оптимізація пенітенціарної системи, її адаптація до існуючих міжнародних стандартів поведінки із засудженими та забезпечення її відповідності очікуванням та інноваціям соціального розвитку.

Подальше реформування пенітенціарної системи України здійснюється з метою беззаперечного дотримання прав людини та громадянина і гуманізації кримінально-виконавчого механізму. Для досягнення цієї мети Міністерство юстиції України проводить невідкладні заходи з покращення ситуації у кримінально-виконавчій системі та Стратегії реформування кримінально-виконавчої системи.

Тема № 3. Напрями реформування системи органів і установ виконання покарань.

Навчальна мета заняття: отримати знання про напрями реформування системи органів і установ виконання покарань.

Навчальна мета заняття: перевірити, закріпити та поглибити знання аспірантів про Напрями реформування системи органів і установ виконання покарань.

Час проведення: 6 год. денна форма навчання, 4 год. заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Реформування та перспективи розвитку системи органів і установ виконання покарань.
2. Завдання, повноваження Державної кримінально-виконавчої служби України.
3. Проблеми та перспективи розвитку органів пробації в Україні.
4. Перспективи запозичення зарубіжного досвіду реформування системи органів і установ виконання покарань.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
7. Про пробачення: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: <https://book->

[у е . с о м . у а / у п л о а д / і б л о с к / 759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf](https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f)

Додаткова:

1. Почанська, О. С. Класифікація гарантій прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні / Почанська Олена Сергіївна // Наше право. — 2020. - № 3. - С. 163–170. -DOI 10.32782/LAW.2020.3.26.

2. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Kornikova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. – 2020. – Vol 9, No 28 (April). – P. 92-99. – DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9eba1b3691f>

3. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарнь в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - № 2 (25). - С. 135-141. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

4. Anishchenko M, Denysov S., Dnysova T., Palchenkova M., Riabchynska O. Provision of the Right to Health of Convicted and Personnel under Conditions of Prison in Ukraine (Забезпечення права на охорону здоров'я засуджених та персоналу в умовах позбавлення волі). Teikyo Medical Journal. 2021. Vol. 44. № 1. P. 607–613. Режим доступу: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/provision-of-the-right-to-health-of-convicted-and-personnel-under-conditions-of-prison-in-ukraine-60151e023bcc0.pdf>

5. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у ХІХ-ХХ століттях : теоретичні та практичні аспекти // Проблеми законності. Зб. наук. праць. 2021. Вип.153. С.131-154. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14095/7591>

6. Денисов С. Ф. Заїка Д. Є. Дослідження проблем загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених осіб. Права людини та публічне врядування в сучасних умовах : матеріали V Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 10 червня 2022 р., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці: Технодрук, 2022. С. 158-160.

7. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали ІХ заоч. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПіС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

Перше питання. В Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України наявна в країні система виконання покарань потребує структурної реформи. Спадок Радянського Союзу був орієнтований на створення поліцейсько-карного апарату нагляду над ув'язненими, тоді як метою виконання покарань повинно бути виправлення та ресоціалізація засуджених.

Основними завданнями реформи є:

залучення нових кадрів у систему на всіх рівнях - насамперед за рахунок підвищення рівня заробітної плати;

розроблення законодавства у сфері функціонування слідчих ізоляторів та установ виконання покарань відповідно до законодавства Європейського Союзу;

підвищення операційної ефективності 100 державних підприємств в пенітенціарній системі за рахунок створення виробничих об'єднань за галузевим принципом, проведення закупівель через електронну систему "ProZorro";

будівництво нових слідчих ізоляторів та установ виконання покарань у великих містах України в рамках державно-приватного партнерства.

Метою є подальше реформування пенітенціарної системи України для беззаперечного дотримання прав людини та громадянина і гуманізації кримінального-виконавчого механізму.

Друге питання. Державна кримінально-виконавча служба України здійснює керівництво органами і установами виконання покарань в Україні, їй підпорядковуються територіальні органи управління в регіонах і містах державного значення.

Діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України спрямовується і координується Міністерством юстиції України.

Основними завданнями ДКВС є:

- 1) реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;
- 1-1) реалізація державної політики у сфері пробації;
- 2) внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;
- 3) забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту;
- 4) контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту.

Третє питання. Пробація представляє собою систему наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

Метою створення повноцінної системи пробації у 2018 році було створено єдину Державну установу "Центр пробації" з

підпорядкуванням їй уповноважених органів з питань пробації, удосконалено організаційну структуру, механізм використання фінансових, матеріальних та технічних умов функціонування органів пробації для ефективного використання поставлених завдань.

Планується:

- впровадження системи пробації щодо звільнених умовно-достроково з установ закритого типу;
- створення електронної бази даних ведення справ суб'єктів пробації;
- створення системи електронного моніторингу;
- впровадження пробаційних програм;
- створення та розгалуження моделі ефективних центрів пробації;
- створення моделі співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевою владою;
- розвиток сфери послуг для суб'єктів пробації на рівні громади;
- розвиток діалогу пробації з судами, прокуратурою, центрами безоплатної правової допомоги;
- удосконалення системи підготовки персоналу пробації.

Четверте питання. Основним аспектом вивчення зарубіжного досвіду управління у сфері виконання покарань є питання щодо підпорядкування пенітенціарного відомства.

Залежно від приналежності системи виконання покарань до того або іншого державного відомства можна виділити п'ять моделей організації таких систем: 1) модель, при якій система виконання покарань повністю підзвітна Міністерству внутрішніх справ або його еквіваленту; 2) модель, у якій система виконання покарань повністю управляється Міністерством юстиції; 3) модель, при якій система виконання покарань знаходиться під управлінням об'єднаного Міністерства юстиції і внутрішніх справ (поліції); 4) модель, при якій система виконання покарань знаходиться у віданні окремого державного департаменту, не підконтрольного ні Міністерству юстиції, ні Міністерству внутрішніх справ; 5) змішана модель, при якій різні види покарань або заходи процесуального примусу знаходяться у віданні різних відомств: пенітенціарні установи, в яких тримаються засуджені особи, знаходяться у віданні Міністерства юстиції, а місця попереднього ув'язнення — у віданні Міністерства внутрішніх справ.

Тема № 4. *Напрями вдосконалення виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі*

Навчальна мета заняття: отримати знання про основні напрями вдосконалення виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі

Навчальна мета заняття: перевірити, закріпити та поглибити знання аспірантів про напрями вдосконалення виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

Час проведення: 8 год. денна форма навчання, 4 год. заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Проблемі питання виконання покарань у виді штрафу.
2. Проблемі питання виконання покарань у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
3. Проблемі питання виконання покарання у виді громадських робіт.
4. Проблемні питання виконання покарання у виді виправних робіт.
5. Проблемні питання виконання покарання у виді службових обмежень для військовослужбовців.
6. Проблемні питання виконання покарання у виді арешту.
7. Проблемні питання виконання покарання у виді обмеження волі.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодед та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С.

Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-u-e-s-o-m.ua/upload/iblosk/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова:

1. Кудіна, Ю. О. Законодавство про досудову пробацію пострадянських країн / Юлія Олександрівна Кудіна // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки, відзначення Дня Європи та 70-річчя заснування Ради Європи (м. Харків, 16 трав. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. — С. 97-102. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/bc38f1ec-d7cc-47a6-b560-b179f08600b0>

2. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у ХІХ-ХХ століттях : теоретичні та практичні аспекти // Проблеми законності. Зб. наук. праць. 2021. Вип.153. С.131-154. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14095/7591>

3. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Щодо ресоціалізації та реінтеграції засуджених за проектом Кримінального кодексу України // Мультидисциплінарні наукові дослідження і інновації: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 листопада 2021 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2021. С.19-23.

4. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених та суміжні поняття // Проблеми законності : зб. наук. праць. 2021. №155. С.182-207. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/download/240934/244980/568717>

Перше питання. Засуджений зобов'язаний сплатити штраф у місячний строк після набрання вироком суду законної сили і повідомити про це кримінально-виконавчій інспекції за місцем проживання шляхом пред'явлення документа про сплату штрафу.

У разі призначення штрафу з розстрочкою виплати певними частинами засуджений зобов'язаний сплачувати штраф у розмірі та строки, встановлені вироком суду. Про сплату відповідної частини штрафу засуджений повідомляє кримінально-виконавчій інспекції за місцем проживання шляхом пред'явлення документа про сплату відповідної частини штрафу.

У разі несплати засудженим штрафу у строк, суд за поданням кримінально-виконавчої інспекції розглядає питання про розстрочку виплати несплаченої суми штрафу або заміну несплаченої суми штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі відповідно до закону.

У разі несплати засудженим чергового платежу під час призначення штрафу з розстрочкою виплати суд через місяць після закінчення строку виплати чергового платежу за поданням кримінально-виконавчої інспекції

замінює несплачену суму штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі відповідно до закону.

Друге питання. Покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу призначається як додаткове покарання за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Особливістю зазначеного виду покарання є: 1) наявність у особи військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; 2) визнання особи винною у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Вчинення таких злочинів саме по собі ганьбить звання, ранг, чин або кваліфікаційний клас, тому закон надає суду право позбавити засудженого того чи іншого статусу.

Третє питання. Покарання у виді громадських робіт полягають у виконанні засудженим у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування.

Сутністю покарання є безоплатна праця, від якої засуджений не має права ухилитися (незважаючи на її характер, обсяги та умови здійснення). Вона для нього є обов'язковою. Громадські роботи виконуються не на користь потерпілого від злочину, а на користь суспільства, громади і спрямовані на формування у засудженого поваги до суспільства, суспільно корисних робіт і громадських інтересів.

Четверте питання. Виправні роботи є основним видом покаранням, яке може бути призначене судом у таких випадках:

- коли воно передбачене в санкції статті Особливої частини КК України;
- у разі призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України);
- у разі заміни невідбутної частини покарання у виді обмеження або позбавлення волі більш м'яким (ч. 1 ст. 82 КК України);
- як заміна штрафу в разі неможливості його сплати (ч. 4 ст. 53 КК України).

П'яте питання. Зміст покарання у виді службових обмежень для військовослужбовців полягає в тому, що засуджений протягом визначеного вироком суду терміну не може бути підвищений у посаді, військовому званні, а строк відбуття покарання не зараховується до вислуги років на присвоєння чергового спеціального звання. Крім того, із грошового утримання військовослужбовця провадяться утримання в доход держави у розмірі, встановленому вироком суду, в межах від 10 до 20 %.

Шосте питання. У широкому значенні арешт характеризується за ознаками, які властиві усім видам покарань, тобто є заходом державного примусу; призначається від імені держави і виключно вироком суду; тій особі, яка визнана винною у вчиненні злочину; за вчинення саме злочину; полягає у передбаченому КК обмеженні прав і свобод засудженого; тягне за собою судимість. Арешт у вузькому значенні характеризується такими специфічними ознаками, як: особливості змісту (лімітація волі, що

здійснюється шляхом пригнічення рефлексу особистої свободи у засудженого за допомогою його фізичної ізоляції); спеціально встановлене місце відбування (арештний дім); режим підвищеної суворості (який проявляється значною кількістю правообмежень); короткочасний строк покарання.

Сьоме питання. За загальним правилом обмеження волі відноситься до покарань, які є альтернативними такому виду покарання, як позбавлення волі на певний строк. Покарання у виді обмеження волі як і позбавлення волі, пов'язане з виправним впливом на засудженого і полягає в триманні засуджених у кримінально-виконавчих установах. Засуджені до покарання у виді обмеження волі тримаються у кримінально-виконавчих установах відкритого типу, а саме у виправних центрах.

Тема № 5. Напрями вдосконалення виконання покарань у вигляді позбавленні волі та довічного позбавлення волі

Навчальна мета заняття: отримати знання про напрями вдосконалення виконання покарань у вигляді позбавленні волі та довічного позбавлення волі

Навчальна мета заняття: перевірити, закріпити та поглибити знання аспірантів про напрями вдосконалення виконання покарань у вигляді позбавленні волі та довічного позбавлення волі.

Час проведення: 8 год. денна форма навчання, 4 год. заочна форма навчання.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про виконавче провадження: закон України від 02.06.2016 р. № 1404-V-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
7. Про пробацію: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>

Основна:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 288 с. — Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 236 с.— Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-u-e.s-o-m.ua/upload/iblok/759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Навчальні питання:

1. Проблемні питання виконання покарання у виді позбавлення волі.
2. Проблемні питання відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.
3. Проблемні питання відбування покарання у виді позбавлення волі неповнолітніми.
4. Проблемні питання виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.

Перше питання. Покарання у виді позбавлення волі полягає в ізоляції засудженого та поміщенні його на певний строк до кримінально-виконавчої установи закритого типу.

Засуджені до позбавлення волі відбувають весь строк покарання у виправній чи виховній колонії, як правило, у межах адміністративної та територіальної одиниці відповідно до його постійного місця проживання до засудження, що дозволяє адміністрації установи всебічно вивчати особу злочинця та застосовувати до нього індивідуальну програму виховного впливу. Однак, за виняткових обставин, які перешкоджають засудженому залишатися у цій колонії, допускається переведення його до іншої колонії.

Однією з істотних умов відбування покарання є контакти засуджених із зовнішнім світом. Мінімальні стандартні правила поведінки з в'язнями рекомендують надавати позбавленим волі можливість спілкуватися через регулярні проміжки часу і під належним наглядом із їхніми сім'ями або друзями, що мають бездоганну репутацію, як шляхом листування, так і

безпосередньо, в ході відвідин. За ст. 110 КВК України особи, позбавлені волі, мають право на два види побачень: короткострокові тривалістю до чотирьох годин щомісяця і тривалі – до трьох діб, один раз на три місяці.

Друге питання. КВК передбачає порядок відбування покарання засудженими вагітними жінками, матерями-годувальницями і жінками, які мають дітей віком до трьох років. Зокрема, при виправних колоніях, в яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі необхідності організовуються будинки дитини. Засуджені жінки мають право влаштовувати в будинки дитини своїх дітей віком до трьох років. Будинки дитини при виправній колонії є дитячим закладом. Засуджені жінки можуть проживати із своїми дітьми віком до трьох років у будинку дитини, для цього адміністрація виправної колонії створює необхідні умови для проживання і контролю за поведінкою жінок у будинку дитини.

Засудженим жінкам, які сумлінно ставляться до праці і додержують вимог режиму, постановою начальника виправної колонії за погодженням зі спостережною комісією може бути дозволено проживання за межами виправної колонії на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною 3-річного віку.

Третє питання. Засуджені неповнолітні користуються усіма правами та мають обов'язки, передбачені кримінально-виконавчим законодавством. Зокрема у виховних колоніях засуджені мають право: витрачати для придбання продуктів харчування, одягу, взуття, білизни та предметів першої потреби гроші, зароблені у виправній колонії, одержані за переказами, за рахунок пенсії та іншого доходу, без обмеження їх обсягу; одержувати короткострокові побачення без обмежень і щомісяця одне тривале побачення; безкоштовно одержувати середню освіту.

У виховних колоніях організовується єдиний навчально-виховний процес, що поєднує у собі загальноосвітню та професійну підготовку з залученням неповнолітнього засудженого до трудової діяльності, з метою його виправлення та підготовки до самостійного життя на волі. Для успішної реалізації складних та багатопланових завдань виховної колонії до організації виховного процесу залучаються педагоги та психологи, які проводять спеціальні заходи (програми) щодо виправлення неповнолітніх, їх соціальної адаптації з урахуванням фізіологічних особливостей, особистісних якостей, інтересів, установок тощо.

Четверте питання. Засуджені до довічного позбавлення волі відбувають покарання у виправних колоніях максимального рівня безпеки, навіть окремо від осіб, яким визначена для відбування покарання колонія максимального рівня безпеки (як правило, по дві особи). Засуджені до цього виду покарання жінки відбувають його у секторах середнього рівня безпеки, що створюються при виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання.

Довічне позбавлення волі є найбільш суворим основним безстроковим покаранням, відповідно до якого засуджений за вироком суду ізолюється від суспільства і примусово поміщується до спеціальної кримінально-виконавчої

установи без зазначення у вироку строку тримання в ній (у вироку вказується лише початок строку відбування покарання, згідно з вимогами КПК України). Довічне позбавлення волі встановлюється за вчинення особливо тяжких злочинів.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативні акти

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-виконавчий кодекс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про державну кримінально-виконавчу службу України: закон України від 23.06.2005 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
6. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: закон України від 01.12.1994 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: закон України від 17.03.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
8. Про виконавче провадження: закон України від 02.06.2016 р. № 1404-V-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
9. Про пробачення: закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
10. Про попереднє ув'язнення: закон України від 30.06.1993 № 3352-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text>
11. Про застосування амністії в Україні: закон України від 01.10.1996 № 392/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Положення про порядок здійснення помилування, затверджене Указом Президента України від 21 квітня 2015 р. № 223/2015 «[Електронний

ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015#Text>

13. Порядок організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затверджений наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 г № 1348/5/572 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-14#Text>
14. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції № 28236/5 від 28.08.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>

Основна література:

1. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х.Степанюк, О.В. Лисодед та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Харків : Право, 2019. — 288 с. Режим доступу: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/3_kriminalno-vikonavche-pavo_2-2019_.pdf
2. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. — Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. — 236 с. Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/4964>
3. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2020. 432 с.
4. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано- Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / заг. ред. Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор». 2020. 210 с. Режим доступу: https://book-u-e.s-o-m.u-a/_upload/_iblock/_759/57c3e85e_de53_11eb_8150_0050568ef5e6_6c0e10ea_de55_11eb_8150_0050568ef5e6.pdf

Додаткова література:

1. Канібер Ю. М. Кореляція показників рецидивної злочинності з результатами діяльності виховних колоній [Електронний ресурс] / Канібер Ю. М. // Порівняльно-аналітичне право. — 2019. — № 2. — С. 203-207. — Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/5166c494-529c-4751-838e-afc4a2a39dc3>
2. Кудіна, Ю. О. Законодавство про досудову пробацію пострадянських країн / Юлія Олександрівна Кудіна // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки, відзначення Дня Європи та 70-річчя заснування Ради Європи (м. Харків, 16 трав. 2019 р.) / МВС України, Харків.

нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. — С. 97-102. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/bc38flec-d7cc-47a6-b560-b179f08600b0>

3. Почанська, О. С. Класифікація гарантій прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні / Почанська Олена Сергіївна // Наше право. — 2020. - № 3. - С. 163–170. -DOI 10.32782/LAW.2020.3.26.

4. Tasks and functions of the subjects of guaranteeing rights of persons sentenced to imprisonment in Ukraine / Serhii Bortnyk, Tatiana Korniakova, Kyrylo Muraviov, Olesia Marchenko // Amazonia Investiga. – 2020. – Vol 9, No 28 (April). – P. 92-99. – DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.11>. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/4e7d3d73-f439-48db-8f2f-c9ebal1b3691f>

5. Боднар, І. В. Сучасний стан системи установ виконання покарнь в Україні / Ігор Володимирович Боднар, Дмитро Юрійович Кондратов // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2021. - № 2 (25). - С. 135-141. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/543dd7bb-a944-47db-b986-504f6f4de73e>

6. Anishchenko M, Denysov S., Dnysova T., Palchenkova M., Riabchynska O. Provision of the Right to Health of Convicted and Personnel under Conditions of Prison in Ukraine (Забезпечення права на охорону здоров'я засуджених та персоналу в умовах позбавлення волі). Teikyo Medical Journal. 2021. Vol. 44. № 1. P. 607–613. Режим доступу: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/provision-of-the-right-to-health-of-convicted-and-personnel-under-conditions-of-prison-in-ukraine-60151e023bcc0.pdf>

7. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених на території України у ХІХ-ХХ століттях : теоретичні та практичні аспекти // Проблеми законності. Зб. наук. праць. 2021. Вип.153. С.131-154. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14095/7591>

8. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Щодо ресоціалізації та реінтеграції засуджених за проектом Кримінального кодексу України // Мультидисциплінарні наукові дослідження і інновації: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 листопада 2021 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2021. С.19-23.

9. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Виправлення та ресоціалізація засуджених та суміжні поняття // Проблеми законності : зб. наук. праць. 2021. №155. С.182-207. Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/download/240934/244980/568717>

10. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Проблеми виконання покарання у виді позбавлення волі в слідчих ізоляторах України. Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової: збірник матеріалів (м. Запоріжжя, 10 березня 2022 р.) Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 128-131. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9660b81-67b4-4984-be8b-5fccc6436494/content>

11. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Дослідження проблем загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених осіб. Права людини та публічне врядування в сучасних умовах : матеріали V Міжнародного

правничого форуму, м. Чернівці, 10 червня 2022 р., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці: Технодрук, 2022. С. 158-160.

12. Денисов С. Ф., Заїка Д. Є. Дострокове звільнення засуджених до позбавлення волі з метою залучення до участі в бойових діях. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2022 № 3. С. 75-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/531abad0-33db-4c5c-8e53-ee5e94aa010a>

13. Снітко, М. Є. Тримання осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, в умовах ведення бойових дій / Снітко Микола Євгенович, Кондратов Дмитро Юрійович // Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали ІХ заоч. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 17 черв. 2022 р.) / М-во юстиц. України, Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Чернігів: Академія ДПтС, 2022. – С. 133-136. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0eb9a1a3-585c-4553-aa8b-54d644100ef1>

14. Жданова, І. В. Психологічний супровід в установах виконання покарань / Ірина Вячеславівна Жданова, Аліна Юріївна Сидоренко // Особистість, суспільство, війна: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2023. – С. 84-86. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a557e22a-e90e-4a65-80b9-e55122befda3/content>

15. Сverdлін, К. Ю. Проблеми правових засад кадрового забезпечення Державної кримінально-виконавчої служби України / Сverdлін Костянтин Юрійович // Проблеми сучасної поліцейської : тези доп. ІІІ наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – С. 166-169. Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/items/ef064544-71ab-40ae-a8f4-37bdec22f707>

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Веб-сайт Міністерства юстиції України: <https://minjust.gov.ua/>
2. Веб-сайт Державної кримінально-виконавчої служби України: <http://kvs.gov.ua>
3. Веб-сайт Міністерство Внутрішніх Справ України: <https://mvs.gov.ua>
4. Веб-сайт Державної служби статистики України: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Інформаційно-бібліотечний портал ХНУВС: <https://lib.univd.edu.ua>
6. Електронні ресурси бібліотеки ХНУВС: <https://dspace.univd.edu.ua/home>
7. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>.
8. Інформаційні ресурси мережі Інтернет, наприклад, www.liga.net